

Z A P I S N I K
sa 43. sjednice Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport
Skupštine Crne Gore,
koja je održana 10. novembra 2014. godine.

Sjednica je počela sa radom u 13:00 sati. Sjednicom je predsjedavala mr Branka Tanasijević, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi Odbora: mr Branka Tanasijević, predsjednica Odbora, Saša Pešić, Rešid Adrović, doc. dr Branka Bošnjak, prof. dr Jelisava Kalezić, Srđan Perić i dr Radosav Nišavić.

Članovi Odbora doc. dr Srđa Popović, doc. dr Draginja Vuksanović, Andrija Popović i Milan Knežević su bili opravdano odsutni.

Ispred Ministarstva prosvjete, sjednici su prisustvovali: Ćazim Fetahović savjetnik u Ministarstvu i Ljiljana Garić savjetnica u Centru za stručno obrazovanje.

Rad sjednice pratili su predstavnici medija.

Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je konstatovala da Odbor ima kvorum za rad i punovažno odlučivanje i otvorila 43. sjednicu Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Za ovu sjednicu je predložen sljedeći

DNEVNI RED:

- Usvajanje zapisnika sa 40. i 41. sjednice Odbora;
- 1. **Amandman na predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti**, koji je podnio poslanik Andrija Popović;
- 2. **Strategija obrazovanja odraslih Crne Gore za period 2015 - 2025. godine**, koju je usvojila Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. septembra 2014. godine.

*

Članovi Odbora su jednoglasno usvojili zapisnike sa 40. i 41. sjednice Odbora.

Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je upoznala članove Odbora o opravdanom odsustvu poslanika Andrije Popovića, predlagača amandmana, pa je odlučeno da se prva tačka razmatra na narednoj sjednici Odbora, na kojoj će se usaglasiti i druge dileme vezane za Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti. Članovi Odbora su usvojili predlog i prešlo se na razmatranje druge tačke.

TAČKA 2- Strategija obrazovanja odraslih Crne Gore za period 2015-2025. godine, koju je usvojila Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. septembra 2014. godine.

Predsjedavajuća mr Branka Tanasijević je dala riječ predstavnicima donosioca Strategije, kako bi članovima Odbora ukratko obrazložili Strategiju obrazovanja odraslih Crne Gore za period 2015-2025. godine.

U uvodnom izlaganju, savjetnik u Ministarstvu prosvjete Ćazim Fetahović je predstavio dokument i kazao da se može reći da je Crna Gora lider u regionu kada je u pitanju donošenje zakonske regulative i usklađivanje sa strateškim dokumentima Evropske unije, ali da je još u velikom zaostatku kada se radi o implementaciji zakonskih rješenja u ovoj oblasti. On je kazao da se u razvijenim zemljama cjeloživotno učenje, uključujući obrazovanje i učenje odraslih, smatra najboljim odgovorom na ekonomske, društvene, kulturne, ekološke i druge izazove. Svijest o ključnoj ulozi obrazovanja i učenja odraslih se povećala u skoro svim zemljama, a politika EU osmišljena je da, kroz razmjenu najboljih praksi, prikupljanje i širenje informacija i savjete po pitanju uspješnosti reformi, bude podrška nacionalnim aktivnostima i doprinese rješavanju zajedničkih izazova. Imajući u vidu značaj obrazovanja na svim nivoima i za sve starosne grupe, države članice EU su donijele dokument *Rezolucija o strateškom okviru za saradnju u Evropi u obrazovanju i osposobljavanju ("ET 2020")*. Crna Gora, kao zemlja koja teži da uskoro postigne članstvo u EU, je donijela Strategiju obrazovanja odraslih u Crnoj Gori, kojom je predviđeno stvaranje ambijenta za uključivanje građana u proces cjeloživotnog učenja u cilju razvoja konkurentne tržišne privrede, smanjenja nezaposlenosti i socijalne isključenosti, kako bi se kroz usmjerenost na cjeloživotno učenje, stvorili uslovi za mobilnost i konkurentnost u procesu evropskih integracija. Donošenjem Strategije obrazovanja odraslih, država podstiče razvoj kulture učenja kako bi unaprijedila i uvećala ljudski kapital, što će uticati na razvoj ekonomije, smanjenje nezaposlenosti, razvoj civilnog društva i unaprijediti kvalitet ličnog

1 Official Journal C 119 of 28.5.2009

života građana. Strategijom su date smjernice koje će Crna Gora u narednoj deceniji slijediti kako bi ostvarila kvalitetno obrazovanje odraslih, kazao je Fetahović. On je podsjetio članove Odbora da je obrazovanje odraslih u Crnoj Gori regulisano Zakonom o obrazovanju odraslih i zakonima za pojedine oblasti obrazovanja, kao i odgovarajućim podzakonskim aktima. Zakon o obrazovanju odraslih usvojen je u Skupštini Crne Gore 2002. godine. Novi Zakon o obrazovanju odraslih, Skupština je usvojila u aprilu 2011. godine. Pored Zakona o obrazovanju odraslih, ovu oblast reguliše i Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama (usvojen decembra 2008. godine). Zakonom se stvaraju mogućnosti za sticanje nacionalne stručne kvalifikacije direktnom provjerom i vrednovanjem znanja, vještina i kompetencija bez obzira na način njenog sticanja. Fetahović je podsjetio na niz pravilnika koje je donijelo Ministarstvo za ovu oblast, kao i na strateška dokumenta koji su navedena u tekstu Strategije za obrazovanje odraslih za period 2015-2025. godine. Kada je u pitanju akreditacija i donošenje programa, takođe je dosta učinjeno i donešeno je više od sto programa. Ministarstvo prosvjete Crne Gore zaduženo je za planiranje, implementaciju i unapređenje obrazovne politike. Centar za stručno obrazovanje Crne Gore realizuje aktivnosti na razvoju obrazovanja odraslih i na promociji cjeloživotnog učenja, Centar za stručno obrazovanje i Zavod za školstvo dijelom svojih aktivnosti zaduženi su za razvoj, savjetodavnu podršku i istraživanje u obrazovanju odraslih. Eksternu provjeru znanja, vještina i kompetencija odraslih u cilju sticanja nacionalne stručne kvalifikacije sprovodi Ispitni centar, koji je neophodno ojačati, kako kadrovski, tako i finansijski, kazao je Fetahović.

Ćazim Fetahović, a potom i Ljiljana Garić su izložili demografsku sliku stanja u Crnoj Gori. Prema podacima MONSTAT-a, prosječna starost stanovništva Crne Gore je 37 godina. Punoljetno stanovništvo čini 76.5% ukupnog stanovništva. U Crnoj Gori je najviše stanovnika sa završenom srednjom školom (52%), dok je više i visoko obrazovanje steklo 17%. Sa osnovnim obrazovanjem (uključujući lica sa nepotpunom osnovnom školom) je 28% stanovnika, dok je bez završene osnovne škole oko 1,5-2%. Prema dobijenim podacima, kazala je Garić, od ukupnog broja stanovništva starijeg od 15 godina, 35% je informatički pismeno, 16% su lica koja djelimično poznaju rad na računaru. Čak 48% lica ne poznaje rad na računaru, što nije zanemarljivo. Kada je u pitanju poznavanje stranih jezika, u Crnoj Gori najviše stanovnika zna engleski jezik i to 26% od ukupnog broja stanovnika starosti 15 i više godina. Ruski jezik zna 9%, italijanski 5%, njemački 3% i francuski 3% posmatrane populacije. Lica od 20-29 godina starosti dominiraju u poznavanju stranih jezika. Garić je kazala da je po pitanju licenciranja ustanova obrazovanja

odraslih dosta toga učinjeno. Sa postupkom licenciranja ustanova za obrazovanje odraslih u skladu sa usvojenom legislativom, Ministarstvo je započelo 2006. godine i do kraja 2013. godine ukupno je licencirano 81 ustanova (organizatora obrazovanja odraslih). Struktura licenciranih organizatora obrazovanja je sljedeća: 5 osnovnih škola, 22 srednje škole, 1 ustanova višeg stručnog obrazovanja, 2 privatna univerziteta i 61 privatna ustanova. Garić je istakla da aktivnosti obrazovanja kadra za rad u oblasti obrazovanja odraslih ide po utvrđenom planu. Što se tiče mreža obrazovanja odraslih koji imaju licencu za implementiranje programa obuke za sticanje stručne kvalifikacije, njih je 51, dok 30 licenciranih provajdera implementiraju programe za sticanje ključnih vještina. Situacija je takva da je broj licenciranih organizatora obrazovanja odraslih u centralnoj regiji 49, u sjevernoj regiji 23, a u južnoj 9. Usvojeno je 92 programa obrazovanja koji vode sticanju stručnih kvalifikacija i 71 program obrazovanja za sticanje ključnih vještina. Garić je pomenula i detaljno obrazložila osnovne prioritetne pravce djelovanja kako bi se realizovali ciljevi Strategije, a to su:

1. Povećati socijalnu uključenost odraslih građana kroz aktivnosti cjeloživotnog učenja i obrazovanja;
2. Unapređivati znanja, vještine i kompetencije odraslih za zapošljivost, mobilnost na tržištu rada i konkurentnost;
3. Povećati kompetencije zaposlenih u cilju postizanja bržeg privrednog rasta;
4. Uspostaviti sistem osiguranja kvaliteta u obrazovanju odraslih;
5. Obezbijediti fleksibilan i održav sistem obrazovanja odraslih.

Ljiljana Garić je dodala da je sljedeći korak izrada operativnog Plana obrazovanja, koji razrađuje ciljeve postavljene u Strategiji na period od četiri godine. Plan obrazovanja odraslih sadrži: prioritetne obrazovne oblasti, infrastrukturne djelatnosti potrebne za njihovo izvođenje, programe obrazovanja i dinamiku njihovog ostvarivanja i okvirni obim sredstava za realizaciju aktivnosti. Na osnovu Plana obrazovanja odraslih priprema se i donosi godišnji plan obrazovanja odraslih za svaku jedinicu lokalne samouprave sa aktivnostima, nosiocima aktivnosti i potrebnim sredstvima za ostvarivanje, kazala je Garić.

Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je podržala donošenje Strategije obrazovanja odraslih za period 2015-2025. godine, iskazujući zadovoljstvo što se Strategija zasniva na modelu kulturne potrebe, a ne obaveze, koja vodi uključenosti i lične korisnosti ranjivih grupa, naročito osoba u trećem dobu. Ona je istakla značaj andragoške osposobljenosti

nastavnog kadra i primjene odgovarajućih didaktičkih metoda kada je obrazovanje odraslih u pitanju. Iskazala je zadovoljstvo što je oko 200 nastavnika prošlo obuku i steklo kompetencije za prenošenje znanja. Iznijela je mišljenje da bi bilo dobro otvoriti katedru za andragogiju na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, s obzirom na činjenicu da andragoga u Crnoj Gori ima malo. Takođe je pomenula model kojim bi se u okviru ispita iz psihologije jedan dio odnosio na andragogiju, kao i na uvođenje ovog ispita u okviru stručnog ispita za prosvjetne radnike.

Ljiljana Garić se saglasila sa prethodnim izlaganjem i dodala da u Crnoj Gori ima svega 10-ak andragoga, premda bi, osim prosvjete i svaka služba za ljudske resurse trebala da ima takav kadar. Ona je upoznala članove Odbora da je Ministarstvo prosvjete organizovalo niz seminara-modula za andragoško osposobljavanje, kao i da je novim pravilnikom za polaganje stručnog ispita, za ljude koji rade u obrazovanju, uključen ispit iz andragogije. Ipak, ona je istakla da je potrebno raditi više na andragoškom osposobljavanju stručnog kadra.

Poslanik Srđan Perić je ukazao na problem što Strategija, kao opšti plan, sadrži dosta "suvoparnih" informacija i interesovao se za konkretne aktivnosti koje se namjeravaju sprovesti na planu obrazovanja odraslih. Naveo je kao problem što, nakon 12 godina od kad je ustanovljena Komisija za obrazovanje odraslih, nemamo javnu trening ustanovu za obrazovanje odraslih. On je istakao da je potrebno promijeniti koncept cjeloživotnog učenja i uskladiti ga sa tržištem rada. Poslanik Perić je, navodeći finski model kao primjer, ukazao na značaj besplatnog obrazovanja, koji mora dati pozitivne rezultate. Ukazao je da Strategija mora biti u vezi sa realnim stanjem i raditi na upoznavanju građana sa mogućnostima koje im pruža.

Odgovarajući poslaniku Periću, Ćazim Fetahović se saglasio da Strategija jeste opšti plan koji ukazuje na važnost i daje opšte smjernice, te naglasio da tek slijedi izrada operativnog četvorogodišnjeg plana iz kojeg proističe donošenje jednogodišnjeg plana aktivnosti. Takođe se saglasio da se u Crnoj Gori ne ulaže dovoljno u obrazovanje odraslih, kako od strane javnih, tako i od privatnih institucija, na što bi se moglo uticati kroz neke modele poreskih olakšica. Ljiljana Garić je dodala da konkretni planovi nijesu problem, ali jeste problem to što ne postoji budžetska stavka predviđena za obrazovanje odraslih.

Poslanik Perić je predložio da Odbor usvoji zaključak da Vlada ne posvećuje dovoljno pažnje obrazovanju odraslih i ne postoji budžetska stavka, odnosno program koji obezbjeđuje sredstva za obrazovanje odraslih.

Poslanica prof. dr. Jelisava Kalezić je iskazala svoje puno zanimanje za ovo pitanje i pozdravila entuzijazam i posvećenost predstavnika donosioca Strategije. Ukazala je na neke probleme koji su dublji i van dosega Odbora, a to je prije svega pitanje obrazovne strukture sva tri nivoa obrazovanja. Ukazala je na opadajući trend osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja kada je u pitanju kvalitet kao suštinska struktura znanja, kao i na značaj stabilne obrazovne strukture. Nažalost, imamo situaciju, kazala je Kalezić, da mlade generacije dolaze sa veoma haotičnom strukturom znanja koju u praksi treba izbalansirati. Ona je naglasila da je problem nedostatka sredstava ključni problem. Istakla je da je obrazovni model Finske, zaista, jedan od najboljih, koji je doveo do blagostanja. Kalezić je predložila predstavnicima Vlade da razmotre mogućnost istraživanja oblika obrazovanja odraslih za period od početka dvadesetog vijeka do danas, navodeći da postoji bogatstvo formi doškolvavanja odraslih, od vremena Knjaževine Crne Gore do danas. Dodala je da pitanje obrazovanja odraslih treba biti uvezano sa politikom obrazovanja uopšte, i da je do sada bilo dosta neadekvatno utrošenih sredstava za problem usklađivanja sa potrebama tržišta rada, od strane Zavoda za zapošljavanje. Fokus ne treba biti isključivo na toj usklađenosti, već i na drugim aspektima značaja obrazovanja odraslih, kao što su sociološka, kulturološka, psihološka, fiziološka i druge dimenzije ovog procesa. Ona je kazala da je potrebno sistematski raditi i na unapređenju vještina zbog potrebe permanentnog učenja, navodeći najčešći primjer samoukog učenja vještine rada na računarima. Napomenula je da je veoma važno voditi računa o andragoškim specifičnostima i metodama učenja u odnosu na godine života.

Ćazim Fetahović je ukazao da je ubrzani tehnološki i civilizacijski razvoj doveo do potrebe usklađivanja obrazovnog sistema u svim segmentima obrazovanja, kako ne bi došlo do nepravilnosti. On je kazao da je potrebno izvršiti usklađivanje sa potrebama tržišta rada, ali i zadovoljiti savremene obrazovne standarde, što ukazuje na važnost obrazovanja odraslih. Strategija obrazovanja odraslih za period od 2015-2025. godine je zato važan iskorak u cilju razvijanja kulture cjeloživotnog učenja.

Predsjednica Odbora mr Branka Tansijević se zahvalila učesnicima u raspravi i konstatovala opšti zaključak rasprave o Strategiji obrazovanja odraslih Crne Gore za period 2015–2025. godine, koji su prihvatili članovi Odbora: *Prepoznajući značaj obrazovanja odraslih, Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport preporučuje da se u narednom periodu obrati više pažnje na obrazovanje odraslih i više sredstava izdvoji za ovaj segment obrazovanja.*

Odbor je završio sa radom u 15:00 h.

Broj: 00-63-11/14-25

SEKRETARKA ODBORA
Tanja Božović
Tanasijević

PREDSJEDNICA ODBORA
mr Branka